

M.A. התכנית לתואר

מוסמך חינוך

שנה"ל תש"ף

ראש התכנית: פרופ' יובל דרור.

חברי הסגל האקדמי:

פרופ' מן המניין: פרופ' יובל דרור.

פרופ' חבר: פרופ' אמיר גולדשטיין, פרופ' ציונה גרוסמרק, פרופ' תמר הגר, פרופ' מוסטפא עבאסי, פרופ' אילת שביט.

מרצה בכיר: ד"ר קרוליין גוטמן, ד"ר עפרה ולטר, ד"ר מירב חן, ד"ר יונתן קסלר, ד"ר עירית ששון.

מרצה: ד"ר שירי פרלמן-אבניאון, ד"ר אלון גולדברג, ד"ר יעל גרינשטיין, ד"ר אדם ויילר גור-אריה, ד"ר מרסל עמאשה, ד"ר נירית קרני ויזר.

מורה: עו"ד גוטגולד כהן תמר.

מורה מן החוץ: ד"ר סמי בהט, ד"ר אורית עובד.

מטרת הלימודים :

התכנית תאפשר למועמדים מתאימים במערכת החינוך ומחוצה לה, לשלב לימודים מתקדמים עם הכשרה מקצועית בתחומי התמחות מבוקשים ומתפתחים. התכנית מיועדת לבוגרי החוגים לחינוך במכללה האקדמית תל-חי, ובשאר המוסדות האקדמיים בארץ כולל מכללות אקדמאיות להכשרת מורים בעלי תואר Be.D. ולעובדי ההוראה במערכת החינוך הפורמלית ועובדים בחינוך הבלתי פורמלי, המעוניינים להתקדם במוסדותיהם. בנוסף התכנית מיועדת לעובדים במערכות השלטון המקומי והרשויות המקומיות המעוניינים להרחיב אופקים. מועמדים מחוגים אחרים במדעי החברה והרוח (כמו פסיכולוגיה, שירותי אנוש, עבודה סוציאלית) שיתקבלו לתכנית יצטרכו בלימודי השלמה.

מערכות החינוך בעולם עוברות טלטלה מחינוך המבוסס על עקרונות שעוצבו בתקופת המהפכה התעשייתית במאה ה-19, לדרכי הוראה של המאה ה-21 של דרכי למידה מגוונות, ודגש על תהליכי הבנה ועל פיתוח מיומנויות של יכולת למידה עצמאית וחשיבה מסדר גבוה ויצירתית. לימודי התואר השני בחינוך במכללה האקדמית תל-חי אמורים להתמודד עם הטלטלה החינוכית בכך שכמחצית מתכנית הלימודים מוקדשת ללימודי בסיס שמטרתם היא יצירת תשתית מעמיקה של ידע הנחוץ לאנשים העוסקים בחינוך. לימודי הבסיס יאפשרו חשיפה לפרספקטיבות חינוכיות בעולם בכלל ובארץ בפרט. התכנית תאפשר למוסמך להבין את התהליכים והמתחים של מערכות חינוך בראייה כוללת (למשל באמצעות הקורסים הבאים: "פילוסופיות חינוכיות", "מדיניות חינוכית", "רפורמות חינוכיות" ו"רב תרבותיות בחינוך"), ובמבט גלובלי ולוקלי. בנוסף, הושם דגש על התמקדות בתהליכים במערכת החינוך בארץ מנקודות מבט של התפתחות היסטורית והתפתחות חברתית.

- **התמחות בניהול**, שתעסוק ביסודות כלליים בניהול ויסודות ספציפיים בניהול חינוכי. תחום זה הוא קריטי בכל מערכת החינוך בארץ. המנהל ושדרת הניהול בבית הספר (סגן המנהל, רכזי השכבות ורכזי המקצועות) ומי שנמצאים בעמדת ניהול במוסדות חינוכיים-חברתיים, ניצבים מול מציאות משתנה, ערכית וטכנולוגית, וזקוקים לידע מעודכן שישפר את כישורי הניהול שלהם. הסטודנטים יחשפו למגוון תחומי ידע ומיומנויות הרלוונטיות לתפקידים הניהוליים בבית הספר במאה ה-21.
- **התמחות באוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד** - המחנך והמורה בכיתה ובמסגרות הבלתי פורמליות פוגש במהלך עבודתו החינוכית דילמות מורכבות: שילוב ילדים בעלי צרכים מיוחדים, הוראה של תלמידים בכיתה הטרוגנית, התמודדות עם בעיות התנהגות, התאמת ההוראה לילדים עם קשיי למידה ומוגבלויות וכו'. קיימות תכניות התערבות לימודיות וטיפוליות וכן דרכי הוראה מגוונות המיועדות לטיפול בדילמות אלו. הלימודים במסגרת ההתמחות יבחנו לעומק את הסוגיות המורכבות ואת תכניות ההתערבות הקיימות, בניסיון להכשיר אנשי חינוך ליצור סביבות למידה מאתגרות ויצירתיות המותאמות לצורכי הלומד, ולתווכן לשטח. יושם דגש על עבודה חינוכית בגוון טיפולי.

תכנית הלימודים : תנאי המעבר משנה לשנה

ממוצע ציונים בסוף שנה א' של 75 בכל קורסי החובה ובקורסי האשכול בנפרד.

תנאי סיום הלימודים בתכנית ודרישות לצורך קבלת זכאות לתואר

לשם קבלת תואר מוסמך ב"חינוך", יהיה על הסטודנט להשלים 38 נ"ז ומבחן סיום. קבלת התואר מותנית בהשגת ציון ממוצע סופי של 75 ומעלה בציון הסופי המשוקלל (קורסים + מבחן סיום). בנוסף חובה לקבל 75 ומעלה בקורסי הסמינר.

ציון עובר בקורס : 60 (כנהוג בחוג לחינוך).

סטודנט אשר לא השלים את תכנית ההשלמות אשר נקבעה עבורו במלואה, לא יהיה זכאי לסיום התואר.

אנגלית כשפה זרה

מועמדים לתכניות לתואר שני נדרשים להציג רמת פטור באנגלית. פטור מחובת לימודי אנגלית יינתן בכפוף להצגת גיליון ציונים וזכאות לתואר ראשון ממוסד אקדמי המוכר ע"י מל"ג.

במקרים חריגים, ועדת הקבלה תהיה רשאית לקבל מועמד ללא רמת פטור באנגלית ובתנאי שיגיע לרמת פטור במועד שיידרש ע"י ועדת הקבלה. הקבלה תהייה על תנאי ואי עמידה בו תגרור הפסקת לימודים.

שקלול הציון הסופי

80% - ממוצע הציונים על מכלול הקורסים (38 נ"ז).

20% - ציון המבחן המסכם.

הפירוט המלא של הקורסים בתכנית:

לימודי בסיס	שם המרצה	שנה	נ"ז/שש"ס
התפתחות חינוכיות בעולם ובישראל	ד"ר אדם ויילר גור-אריה	א	2
סוגיות במוגבלות	ד"ר קרולין גוטמן	א	2
היסטוריה של החינוך ומדיניות חינוכית בישראל	ד"ר אורית עובד	א	2
מגדר וחינוך	ד"ר יעל גרינשטיין	א	2
שיטות מחקר כמותיות	ד"ר מרסל עמאשה	א	2
שיטות מחקר איכותניות	ד"ר יעל גרינשטיין	א	2
תיאוריות ביקורתיות בחינוך	ד"ר תמר הגר פרופ' אילת שביט	א	2
תהליכים רגשיים בקרב אנשי חינוך	ד"ר מירב חן	ב	2
אחד מתוך 3 הסמינרים הבאים:			
סמינר: שימוש במיתוסים ככלי לחינוך והבניית חברה – ראייה ביקורתית	פרופ' ציונה גרוסמרק	ב	4
סמינר: סוגיות ומחלוקות בתולדות החינוך בישראל	פרופ' אמיר גולדשטיין	ב	4
סמינר: רב-תרבותיות וחינוך	פרופ' מוסטפא עבאסי	ב	4
סה"כ			20

הפירוט המלא של הקורסים באשכול ניהול:

שם הקורס	שם המרצה	שנה	נ"ז/שש"ס
מבוא למנהל חינוכי	ד"ר יעל גרינשטיין	א	2
חדשנות ויזמות בארגוני חינוך	ד"ר סמי בהט	א	2
תקשוב ופדגוגיה חדשה	ד"ר עירית ששון	א	2
מדיניות החינוך בישראל	ד"ר אורית עובד	ב	2
מנהיגות חינוכית	ד"ר יעל גרינשטיין	ב	2
הערכה בחינוך – תיאוריה ומעשה	ד"ר מרסל עמאשה	ב	2
משפט ומדיניות בחינוך	עו"ד תמר גוטגולד כהן	ב	2
סמינר: רפורמות, שינויים ושיפורים ארגוניים במערכות לימוד וחינוך	פרופ' יובל דרור ד"ר עירית ששון	ב	4
סה"כ			18

הפירוט המלא של הקורסים באשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד

שם הקורס	שם המרצה	שנה	נ"ז/שש"ס
לקויות למידה וקשב בפרספקטיבה רב-מערכתית	ד"ר יונתן קסלר	א	2
הפרעות רגשיות, התנהגותיות ואלומות במערכת החינוך המיוחד ובשילוב	ד"ר נירית קרני וייזר	א	2
סוגיות במוגבלות שכלית התפתחותית	ד"ר נירית קרני וייזר	א	2
הורות מאותגרת-הורות לילדים עם מגבלות ומחלות כרוניות	ד"ר אלון גולדברג	ב	2
אוכלוסיות ייחודיות וגישות התערבות	ד"ר עפרה ולטר	ב	2
אבחון, הערכה וסוגיות באוטיזם	ד"ר שירי פרלמן	ב	2
פדגוגיות וטכנולוגיות חדשות בחינוך ובשילוב	ד"ר עירית ששון	ב	2
סמינר: שילוב והכלה בראיה פוסט מודרנית	ד"ר יונתן קסלר ד"ר נירית קרני וייזר	ב	4
סה"כ			18

תקצירים של לימודי הבסיס

ד"ר אורית עובד

היסטוריה של החינוך ומדיניות חינוכית בישראל

6300000 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יתמקד בתרומת ההיסטוריה של החינוך לחקר מדיניות החינוך ולעיצובה, כחלק מהכרת מקומה של ההיסטוריה של החינוך בין מדעי העזר של "מדיניות החינוך". בקורס תוצג הספרות המחקרית העדכנית בתחום תולדות מדיניות החינוך והקשר בין ההיסטוריה בחינוך לקביעת מדיניות עכשווית ועתידית תוך פירוט היבטים שונים של תרומת ההיסטוריה של החינוך למדיניות החינוך ('איך'), ובחינתם בעבר ובהווה של החינוך בישראל בימי המנדט והמדינה ('מה'), לקראת העתיד. משתתפי הקורס יעמיקו בתרומת ההיסטוריה של החינוך לחקר מדיניות החינוך ולעיצובה באמצעות ניתוח שורשי ההיסטוריים של "חקר מקרה" אחד ממדיניות החינוך העכשווית (והעתידית) בישראל, ע"פ המחקר העולמי ובהשוואה למחקר הישראלי.

ד"ר אדם ויילר גור-אריה

התפתחויות חינוכיות בעולם ובישראל

6300008 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

דרישות קדם: פילוסופיה של החינוך

קורס מתקדם בהגות החינוכית. הקורס בנוי על יסוד ההנחה כי הסטודנטים השתתפו בקורס יסוד של "הפילוסופיה של החינוך" במסגרת לימודיהם בתואר ראשון, וממילא מהווה הדבר תנאי-קדם להשתתפות בקורס. במסגרת הקורס יידונו תיאוריות חינוכיות מודרניות, במאה העשרים, בהקשר פילוסופי-היסטורי. חינוך פתוח (רייד, פרום, ניל); חינוך ולמידה (פיאז'ה, ויגוטסקי), חינוך עמלני (מקרנקו, גולן), חינוך הומניסטי (רוג'רס, פרום), חינוך אנרכיסטי וחינוך רדיקלי (איליץ', פריירה, ז'ירו). במסגרת הקורס יושם דגש על העקרונות התיאורטיים של זרמי המחשבה השונים, כאשר דרכי יישומם כמו גם ניסיונות חינוכיים היסטוריים ישמשו כאילוסטרציה להדגמת רעיונות אלה. כך למשל, יודגשו היסודות המרקסיסטיים המונחים בהגותם של גולן או ויגוטסקי, או היסודות הלוגיים והאפיסטמולוגיים בהגותו של פיאז'ה ופחות מכך דרכי יישומם, זאת גם במקרה של מחנכים מעשיים דוגמת ניל או מקרנקו.

ד"ר יעל גרינשטיין

מגדר וחינוך

6300007 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

תהליכים מגדריים תופסים מקום מרכזי במערכת חינוכית בישראל ובעולם. הקורס יחולק לשלושה חלקים. בחלק הראשון יוצגו הבדלים מגדריים בתחום הקוגניטיבי, הפסיכולוגי והחברתי, וכן תהליכי היווצרות סטריאוטיפים מיניים והשפעותיהם על תחום המשפחה ותחום העבודה. בחלק השני יוצגו משמעויות ההבדלים המגדריים במערכת החינוך בגיל הגן, בבית-הספר ובהשכלה גבוהה כפי שהם מתבטאים בתכני לימוד, בפעילויות ומגמות לימוד, ובמעמד של תלמידות ותלמידים. בחלק השלישי ייבחנו הבדלים מגדריים בכוחות ההוראה והמנהיגות החינוכית ומשמעויות הבדלים אלה ביחס לתהליכים חינוכיים שונים.

ד"ר קרוליין גוטמן

סוגיות במוגבלות

6300028 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס מגדיר את תחום חקר ה"מוגבלות" (disability) ע"י מיקודו כתופעה חברתית, ותרבותית וכהבנה חברתית. מטרת הקורס הינה לאתגר את הסטודנטים בהסתכלות ביקורתית על הדרכים שבהם אנשים עם מוגבלות משתלבים ומודרים בחברות מודרניות, כולל בישראל. ייעשה שימוש בדו-שיח הקשור לצדק חברתי דרך התייחסות להיבטים היסטוריים, תרבותיים, פוליטיים ואומנותיים, כפי שהם נתפסים דרך "עדשה של מוגבלות".

סמינר : שימוש במיתוסים ככלי לחינוך והבניית חברה-ראיה ביקורתית פרופ' ציונה גרוסמק

6300033-4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

'בני אדם היו מאז ומעולם יוצרי מיתוסים' (ארמסטרונג, 2005). לאחר בירור מושגי יסוד 'מיתוס' ו'גיבור', נערוך סקירה על תיאוריות של מיתוס, הגישות השונות והמגוונות לחקר המיתוס, תוך התמקדות בהבנת תפקידו של המיתוס ככלי חברתי. נערוך הכרות עם מספר מיתוסים, מהם קדומים ואחרים בני זמננו, תוך ניסיון לעמוד על הרקע להיווצרותם ועל משמעותם. נדון בדרכי הסיפור המיתולוגי ובתהליכי השתנות של המיתוס. בחלקו האחרון של הקורס יוצגו מחקרים של תלמידי הקורס בפני הכיתה. תלמידי הקורס ידרשו לבחירה של סיפור מיתולוגי (קדום או עכשווי), להתמודדות עם השאלה באילו נסיבות נתחבר המיתוס ומה היו מטרותיו, ולניתוח של המיתוס הנבחר ככלי חינוכי-חברתי.

סמינר : סוגיות ומחלוקות בתולדות החינוך בישראל פרופ' אמיר גולדשטיין

6300025-4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

מטרת הסמינר הינה לברר בעיקר את שורשיהם של תופעות ותהליכים במערכת החינוך, ולכן להתמקד בתקופת היישוב ובשנותיה הראשונות של מדינת ישראל, כאשר קורסים נוספים של לימודי הבסיס, ובמיוחד השניים הדניים בשעשים ובמדיניות חינוך, יחדדו את תוצאותיהם של הנושאים המועלים בסמינר. בתחום המתודולוגי הכוונה היא לבחון לעומק תהליכי התפתחות שליוו את הסוגיות הנדונות ואת השלכותיהן הישירות והעקיפות על עמדות וגישות במערכת החינוך. בסמינר יושם דגש על ניתוח מקורות ראשוניים.

סמינר : רב תרבותיות וחינוך פרופ' מוסטפא עבאסי

6300024-4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

הסמינר ידון בהיבטים החינוכיים, אידיאולוגיים וחברתיים של האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל, בתולדות התפתחות מערכת החינוך בימי המנדט ולאחר קום המדינה. בנוסף הסמינר ידון במעמדם האזרחי והפוליטי של תושבי ישראל הערבים ובקשר בין נושאים אלה לבין החינוך. כמו כן, בסמינר יידונו המבנה החברתי והעדתי של שלשת העדות הערביות בארץ (דרוזים, נוצרים ומוסלמים) והתמורות שעברו, וכן תפקידן של מערכות החינוך כגורם מאחד או מפלג.

שיטות מחקר איכותניות ד"ר יעל גרינשטיין

6300003-2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יעסוק בהעמקת ההכרות עם המחקר האיכותני ויקנה לסטודנטים מושגים וכלים שיאפשרו להם לבצע מחקרים מסוג זה. במהלך הקורס נלמד כיצד שיטת מחקר זו בונה ידע חדש ונדון בהיבטים הפילוסופיים, התיאורטיים והיישומיים שלה. נפתח בהצגת ההיסטוריה של מחקר זה ונעמוד על הזרמים החשובים שצמחו במסגרתו. על רקע ידע זה נבדוק את השלבים שעוברים חוקרים הבוחרים לבצע מחקר איכותני. בין השאר נלמד כיצד בונים שאלות מחקר; כיצד מתכננים מערך מחקר; מה הם כלי המחקר הרלבנטיים (למשל תצפית, ראיון עומק, מסמכים, סיפורי חיים, תמונות ועוד) וכיצד משתמשים בהם בהקשרים מחקריים שונים. נעמוד גם על הדילמות התיאורטיות, האישיות והאתיות עימם מתמודדים חוקרים וחוקרות הנוקטים בשיטות מחקר אלה. כמו כן נעסוק בפענוח ובפרשנות התוצאות תוך שימוש בתפיסות תיאורטיות. בגלל קוצר היריעה נעסוק רק בסוגות בודדות בצורה מפורטת (מחקר אתנוגרפי, מחקר נרטיבי, מחקר פמיניסטי, מחקר פעולה). הקורס יכלול גם התמודדות עם שלב תיעוד המחקר ובמהלכו נלמד על סוגות של כתיבה וסוגי תיעוד אחרים. במהלך הקורס יגיעו חוקרים שישפרו על מחקריהם; ברוח השיחות בכתה נעיין יחד בדוגמאות למחקרים איכותניים מסוגים שונים, שיופיעו במהלך הסמסטר באתר הקורס.

שיטות מחקר כמותיות

6300002 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

ד"ר מרסל עמאשה

הקורס יקנה למשתתפים היכרות מעמיקה עם שיטות מחקר כמותיות המקובלות בתחום החינוך. בקורס יושם דגש מיוחד על שיטות ומערכים רב-משתניים, הבנה וניתוח של אינטראקציות, סוגיות במחקרי שדה ומחקרי פעולה. נלמד גם, אילו ניתוחים מתאימים לשאלות מחקריות שונות, כיצד לבצע אותם ב-SPSS וכיצד לפרש את הפלט ולדווח על התוצאות.

תהליכים רגשיים בקרב אנשי חינוך

6300032 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

ד"ר מירב חן

הקורס נועד לעורר אצל הסטודנטים עניין בתחום של היבטים רגשיים בחינוך, דרך חשיפה לידע עדכני, עיון ודיון. הקורס יתמקד בהיכרות תיאורטית ומחקרית עם השיח הפסיכולוגי (מושגים כגון: אינטליגנציה רגשית, מוטיבציה לימודית, וויסות עצמי לימודי, תחושת מסוגלות אקדמית, הקשבה אמפטית, למידה רגשית-חברתית ודחינות אקדמית) וכיצד הוא משתלב בשיח החינוכי (למידה, הוראה, ניהול כיתה, שילוב משמעותי, קשר עם הורים).

תיאוריות ביקורתיות בחינוך

6300001 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

פרופ' תמר הגר
פרופ' אילת שביט

דרישות קדם: מיומנויות אקדמיות, פילוסופיה של החינוך

הקורס יעסוק במושגים, הוגים, דילמות, תיאוריות ופרקטיקות המרכיבות את התחום של חינוך ופדגוגיה ביקורתית. לצד הכרת הספרות וניתוח הטקסטים, הסטודנטים שיבחרו בכך גם יעשו שימוש בכלים ביקורתיים – אנליטיים, אקזיסטנציאליים ואמפיריים – כדי לבצע רפלקסיה על פעילות חינוכית ביקורתית שהם עצמם ביצעו.

תקצירים של אשכול ניהול

הערכה בחינוך-תיאוריה ומעשה

6300038 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

ד"ר מרסל עמאשה

בשנים האחרונות גוברת הקריאה לפיתוח תרבות אחריותיות (Accountability) מוסדית. גוברת ההכרה בחשיבותה של ההערכה הבית ספרית כמסייעת לקידום האפקטיביות של בית הספר במכלול והערכת התלמיד כפרט. להערכה תפקיד מכריע בקידום ההוראה והלמידה של יחידים וקבוצות בבית הספר והיא מהווה מנגנון המניע לשיפור העשייה הפדגוגית ולעיצוב תהליכי הלמידה של בית הספר בכללותו. קורס זה יעסוק בפיתוח תפיסת ההערכה בשירות הלמידה, ככלי משוב מעצב להשבחת תהליכי הוראה – למידה. ההערכה מהווה חלק בלתי נפרד מההוראה והלמידה. הקורס מקנה בסיס תיאורטי מעמיק בנושא הערכה בהקשר החינוכי הבית ספרי ומאפשר התנסות יישומית בהערכה חינוכית.

חדשנות ויזמות בארגוני חינוך

ד"ר סמי בהט

6300037 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

חדשנות (Innovation) ויזמות (Entrepreneurship), על צורות הופעתן השונות (עסקית, טכנולוגית וחברתית), מבטאות עקרונות וערכים הגלומים ביכולת יצירתית ובתרגום רעיונות למיזמים חדשניים. תופעות אלה מהוות מעין נקודת מפגש שבין מיצוי הפוטנציאל האישי לבין יצירת שינויים המחוללים סדר חדש בתחומים חברתיים, כלכליים וסביבתיים. מחקרים שונים מצביעים על קיומם של מספר גורמים מרכזיים המשפיעים על היתכנות לקיומה של יזמות במסגרות החינוכיות השונות כמו מאפיינים ותכונות של היזמים הפוטנציאלים, קיומה של תרבות ארגונית בית ספרית ומאפייני היוזמות החינוכיות הנובעות מרמת היצירתיות והחדשנות הגלומות בהן.

מטרת הקורס לאפשר למשתתפיו לפתח יכולות בסיסיות בייזום והובלת מיזמים בארגונים חינוכיים (מוסדות חינוך פורמליים ובלתי פורמליים), משלב הגייה וגיבוש רעיון ליצירת שינוי במרחב החינוכי ועד לתכנון מיזם והדרכים ליישום בתוך מסגרת הארגון או מחוץ לו.

מבוא למנהל חינוכי

ד"ר יעל גרינשטיין

6300035 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס מציג את הרקע להתפתחותו של תחום מינהל החינוך כתחום מחקר אקדמי חדש שהתפתח במרוצת ארבעים השנה האחרונות ואשר נשען בעיקר על תיאוריות מתחום המינהל ומדעי החברה. תחום מינהל החינוך כולל היבטים ארגוניים (תרבות וערכים, כוח סמכות ופוליטיקה ובית הספר וסביבתו), היבטים ניהוליים (ניהול שינויים, ניהול רגשות, בתי-ספר בניהול עצמי) והיבטים ברמת הפרט (ניהול קריירה, היבטים פתולוגיים, שביעות רצון ומחויבות). העמקה בהבנת היבטים אלה תוביל להבנת המבנה הארגוני של בית הספר בהשוואה למבנים ארגוניים אחרים ולהיכרות עם התהליכים הפועלים בו, ואלה המשפיעים על תפקידו ותפקודו של מנהל ביה"ס (קהילה, רשות מקומית ומשרד החינוך וכו').

מדיניות החינוך בישראל

ד"ר אורית עובד

6300034 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

מראשיתה של המאה ה-20 עם התרחבותן של מערכות חינוך ציבוריות, לתחום מדיניות החינוך חשיבות בחברה המודרנית והוא מושפע מתהליכים פוליטיים, אידיאולוגיים, חברתיים, כלכליים, דתיים, גלובליים ועוד. הקורס יעסוק בעקרונות מדיניות החינוך בישראל ויתמקד בתהליך המדיניות ויישומה בזירה החינוכית וכן בשיח העכשווי המתנהל בו. תחום מדיניות החינוך יוצג בשלושה חלקים: הראשון, מושגי יסוד, הגדרת התחום, הכרת המבנה של מערכת החינוך הישראלית מראשיתה ועד ימינו וכן השפעות הגלובליזציה והפוסט-מודרניזם על מטרותיו; השני, תהליכי מדיניות החינוך – עיצוב, יישום והערכתו תוך התמקדות בהיבטים הפוליטיים, הכלכליים, החברתיים והתרבותיים המשפיעים עליהם; השלישי, בעיות יסוד והפתרונות המוצעים בתחום מדיניות החינוך הציבורי.

מנהיגות חינוכית

ד"ר יעל גרינשטיין

6300036 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

מטרת הקורס היא לחשוף התפתחויות תיאורטיות בתחום המנהיגות החינוכית, להציג מושגים מרכזיים בתחום ולנתח את תופעת המנהיגות החינוכית ממגוון זוויות והשקפות, תוך התייחסות למנהיגות בתוך בית-הספר ומחוצה לו בהקשרים חברתיים-תרבותיים שונים. בקורס ייבחנו יחסי הגומלין בין מנהיגים למונהגים וההשפעות השונות של מנהיגות חינוכית. בנוסף ינתן דגש להיבטים מוסריים של מנהיגות חינוכית ולאתגרי המנהיגות השונים נוכח תהליכי שינוי ורפורמה.

משפט ומדיניות בחינוך

6300016 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

עו"ד תמר גוטגולד כהן

מטרת הקורס היא לבחון ולנתח את העקרונות המשפטיים והאידיאולוגיים המעצבים את מדיניות החינוך בישראל. לשם כך, הקורס ידון בנסיבות ההיסטוריות, התרבותיות, והפוליטיות שהשפיעו על עיצוב מערכת החינוך, על הדינמיקה שעוברים יעדיה של המערכת, ועל הדרכים בהן ביקשה המערכת להיענות לאתגרים וללחצים בתוכה ומחוצה לה. הדיון ייעשה תוך כדי התמקדות בסוגיות העכשוויות של החינוך בישראל.

הסטודנטים יתודעו במסגרת הסמינר למדיניות משרד החינוך כפי שהיא משתקפת בחוקי החינוך השונים, בדו"חות הוועדות השונות, בחוזרי מנכ"ל וברפורמות המרכזיות אשר השפיעו על גיבוש מערכת החינוך בישראל ועל הדגשה הפדגוגיים. הקורס יקנה למשתתפים כלים תיאורטיים ומעשיים להבנת וניתוח תהליכים וסוגיות במשפט ומדיניות חינוך בכלל, ובישראל בפרט.

סמינר: רפורמות, שינויים ושיפורים ארגוניים במערכות לימוד וחינוך

פרופ' יובל דרור

ד"ר עירית ששון

6300030 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

הסמינר יתמקד בהכרת רפורמות, שינויים ושיפורים חינוכיים בישראל ובעולם בדגם דו-ממדי: (א) 'חתך אורך' מבני – התהליך שמהיוזמה, עבור דרך התכנון, המיסוד וההטמעה – בהתייחסות לכל גורמי החינוך: המורה/מחנך, המנהל, התלמיד, ההורים והקהילה – וגורמי הרשות המקומית/אזורית ומשרד החינוך ברמה המחוזית והארצית; (ב) 'חתך רוחב' של 'מרכיבי הרפורמה / שינוי / שיפור': המדיניות/החזון; הפיתוח הארגוני ועבודת הצוותים; תכנית לימודים (בית-ספרית/גנית); שיטות הוראה-למידה; הערכה בית-ספרית/גנית כוללת, פנימית וחיצונית; ניהול עצמי תוך גמישות ועצמאות תקציבית. הלומדים יסתייעו בספרות העולמית העדכנית על רפורמות, שינויים ושיפורים בניתוח 'חקרי מקרה' ישראלים – ובמהלך הקורס יגבשו כיעבודת סמינר/ רפורמה, שינוי או שיפור משלהם, חדשניים לגמרי או כפיתוח תוך הערכה מעצבת לרפורמות ושינויים קיימים – בסיוע המרצה ועל פי רקע תיאורטי והיסטורי עדכני בתחום בו בחרו.

תקשוב ופדגוגיה חדשה

6300009 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

ד"ר עירית ששון

המחשב תופס מקום מרכזי בתהליכי הוראה ולמידה במערכות חינוך. הקורס דן בפוטנציאל הגלום בטכנולוגיות המחשב בהקשר הפדגוגי כאשר המוקד הוא המפגש בין טכנולוגיות ידע לבין תהליכי חשיבה, למידה והוראה. הקורס מבוסס על התנסויות פעילות בסביבות למידה ממוחשבות מגוונות בתחומי תוכן שונים ואפיון סביבות אלו תוך התייחסות לגישות פדגוגיות חדשניות. סביבות למידה ממוחשבות ינותחו באופן ביקורתי על פי שלושה ממדים מרכזיים: (א) גישות בפסיכולוגיה של הלמידה, (ב) מרכיבי עיצוב ועקרונות עיצוב פדגוגיים ו- (ג) מיומנויות חשיבה.

תקצירים של אשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד

אבחון, הערכה וסוגיות באוטיזם

6300042 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

ד"ר שירי פרלמן אבניאון

בשנות התשעים של המאה הקודמת ניכרה עלייה ניכרת בשכיחות הילדים המאובחנים על הרצף האוטיסטי, שגררה עלייה תלולה בחקירה ובממצאים הנוגעים לתופעה עצמה ומאפייניה, למוח, ולטיפול. לאחרונה החל גם שימוש בהגדרה שונה של התופעה (DSM V לעומת DSM IV הישן יותר). הקורס יתמקד בהבנת מהות האוטיזם, ובהבנת השאלות המרכזיות

העומדות בלב המחקר כיום. הקורס יתבסס על הרצאות פרונטליות, קריאה של חומר אקדמי עדכני, סרטים ומפגשים עם הורים ואנשים על הספקטרום האוטיסטי, ועל והגשת עבודה אקדמית עיונית בנושא. על בסיס תכניו יעניק הקורס תשתית מתודולוגית המקובלת בתחום של חקר האוטיזם.

ד"ר עפרה ולטר

אוכלוסיות ייחודיות וגישות התערבות

6300044 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הסטודנטים ייחשפו לרזי שילוב האומנויות; תנועה, מוסיקה, צילום, הבעה ויצירה. הסטודנטים ילמדו לפתח יכולת להתבונן, להעריך ולקדם את הקבוצה והיחיד בקבוצה בהיבטים חברתיים, רגשיים וקוגניטיביים תוך שילוב האומנויות. תיערך התנסות בפעילות אינטראקטיבית ככלי לזיהוי והגדרת צרכים אישיים וקבוצתיים בחינוך המיוחד, וכן זיהוי צרכים אלו גם דרך הכרת פרוטוקול .SDM. הקורס יכלול למידה, התנסות וצפייה באוכלוסיות החינוך המיוחד. הסטודנטים ילמדו דרכי שימוש באומנויות ואת האפשרויות המגוונות הגלומות בהן. כמו כן יילמדו פיתוח ערוצי תקשורת בין-אישית ועקרונות לתכנון פעילויות בשילוב אומנויות.

ד"ר אלון גולדברג

הורות מאתגרת - הורות לילדים עם מגבלות ומחלות כרוניות

6300018 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יערך לסטודנטים היכרות עם עולם הורות בכלל ועם הורות הניצבת בפני אתגר הטיפול בילד עם מגבלה בפרט. מסגרתו התיאורטית של הקורס היא תיאוריית ההתקשרות, והוא יעניק נקודת מבט רחבה, כוללת ומקדמת להתמודדות עם מגבלות כגון, שיתוק מוחין, אוטיזם, מומים מולדים, וכן מחלות כרוניות כגון, אפילפסיה וסוכרת-נעורים. בקורס נדון בתפיסה המסורתית להתמודדות משפחה בכלל והורים בפרט עם מגבלות הילד, ביתרונותיה ובחסרונותיה ונעלה אפשרויות שונות וחדשות להתמודדות עם מציאות שכזו בחיי היום יום, תוך התייחסות למשאבי התמודדות אישיים, משפחתיים וסביבתיים. הקורס יעניק כלים להבנה טובה יותר של מושג הבריאות והחולי ושל תפקידי המערכות התומכות בילד בעל המגבלה: משפחה, חברים ובית הספר.

ד"ר נירית קרני ויזר

הפרעות רגשיות, התנהגותיות ואלימות במערכת החינוך ובשילוב

6300041 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

במסגרת הקורס ננסה להבין את העולם הרגשי של הילד והמתבגר עם הצרכים המיוחדים. ננסה לפתח הבנה מעמיקה לגבי החוויות שחווה מתבגר עם צרכים מיוחדים בחיי היום יום בסביבת בית הספר, דרך הבנת הבסיס הקוגניטיבי לקשיים בהתפתחות הרגשית בעקבות ליקויים קוגניטיביים: כיצד הפרעות נפשיות משפיעות וקשורות להפרעות התנהגות, ומהן דרכי התמודדות עם הפרעות התנהגות. נלמד על ההתמודדות הרגשית של המתבגר עם הצרכים המיוחדים. נסקור את תופעת האלימות כלפי מתבגרים עם צרכים מיוחדים בבית הספר והדרך שבה היא משפיעה על עולמם הרגשי. בנוסף, נלמד דרך תיאורי מקרים מהשטח על הפרעות רגשיות הקרב ילדים ומתבגרים עם צרכים מיוחדים, על דרכי ההתקשרות הקיימות, ועל ההתמודדות הרגשית של תלמידים עם צרכים מיוחדים המשולבים בחינוך הרגיל. נלמד על ניתוח התנהגות, ונכיר את תחושת הבדידות בקרב ילדים עם צרכים מיוחדים.

ד"ר יונתן קסלר

לקויות למידה וקשב בפרספקטיבה רב-מערכתית

6300011 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יעסוק בהגדרת המושגים "הפרעות למידה/ לקויות למידה" ו"הפרעות קשב", תוך התייחסות לסוגי לקויות למידה, דרכי אבחון וכן משמעויות מערכתיות, חברתיות ורגשיות הקשורות בלקויות למידה וקשב. נדון תוך ניתוח מקרים והדגמת כלי אבחון שונים בדילמות ובמשמעויות הכרוכות באבחון, במודל האבחוני ובהלי אבחון המקובלים בארץ, ובאבחון לאוכלוסייה שאינה דוברת עברית כשפת-אם.

סוגיות במוגבלות שכלית התפתחותית

6300021 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

ד"ר נירית קרני וייזר

במסגרת הקורס תיערך הכרת האוכלוסייה של ילדים ואנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) על מאפייניה השונים. תתבצע הקניית כלי הערכה תפקודית בתחומי התנהגות מסתגלת באוכלוסייה זו, דרך זיהוי האוכלוסייה וצרכיה. נלמד על פיתוח כישורים בתחומים השונים של ההתנהגות המסתגלת בקרב ילדים ואנשים עם מש"ה. נכיר את סוגי האבחון והטיפול. נדון במשפחה של האדם עם המש"ה ובסוגיות יומיומיות. נכיר את המסגרות החינוכיות הקיימות עבור אוכלוסייה זו הן בחינוך המיוחד והן בחינוך הרגיל. נלמד על המערכות השונות של החינוך, הרווחה והשיקום ותפקידן בהכנתו של הפרט לחיים משמעותיים מבחינה אישית, חברתית ותעסוקתית. נכיר את מסגרות המגורים – מעוני, קהילתי ובבתי ההורים, את אפשרויות התעסוקה וסוגיות שילוב בשוק החופשי. בנוסף נלמד על מיניות וזוגיות בקרב אוכלוסייה זו.

סמינר: שילוב והכלה בראייה פוסט מודרנית

ד"ר יונתן קסלר

ד"ר נירית קרני וייזר

6300023 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

חוק החינוך המיוחד מורה להעניק זכות קדימה להשמתו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים במסגרת החינוך הרגיל על פני השמתו במסגרת החינוך המיוחד. רבות האפשרויות למחקר בתחום הרחב של שילוב והכלה. הקורס יעסוק במחקר וחלק ניכר של השיעורים יוקדש להצגתם של תהליכי תכנון וביצוע של מחקרים ותוצאותיהם. הסטודנטים המשתתפים בסמינר יבחרו נושאים בהם הם מתעניינים, יפחתו אותם, ויעצבו מחקר בנושא הנבחר כחלק מתהליך הלמידה.

פדגוגיות וטכנולוגיות חדשות בחינוך ובשילוב

ד"ר עירית ששון

6300039 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

אתגרי המאה ה-21 מחייבים את מערכת החינוך בעיצוב מרחבי למידה חדשניים השמים דגש על פיתוח יכולת חשיבה יזמית, יצירתית וביקורתית ויכולות עבודה בצוות. בעידן בו המידע גדל והולך, משתנה במהירות וישנו שימוש רחב בטכנולוגיות ממוחשבות מתקדמות, יש חשיבות רבה לעיצוב סביבות למידה, הוראה והדרכה חדשניות ועדכניות. עיצוב תהליכי הוראה ולמידה צריך להיות באופן שבו תהיה נגישות ומותאמות לכלל אוכלוסיית הלומדים - לרבות תלמידים עם מוגבלויות, ואף מוגבלויות מורכבות מבחינה קוגניטיבית. תפיסת העיצוב האוניברסלי (UDL) שתילמד בקורס מאפשרת לשלב אנשים עם מוגבלויות במסגרת החינוך המרכזי.